

Środkowoeuropejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Paweł Bożyk, Józef Misala, Mieczysław Puławski, *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, Warszawa 1998, s. 517.
- Źródło: Anna Gąsiorowska, Edward Krzemień, *Czworokąt wolnego handlu*, „Gazeta Wyborcza” 22.12.1992 r., dostępny w internecie: classic.wyborcza.pl [dostęp 23.07.2020 r.].

Środkowoeuropejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

NAFTA, EFTA, CEFTA – na pewno słyszeliście już nieraz te nazwy. Czy wiecie jednak, co się pod nimi kryje?

Końcówka „FTA” w nazwie organizacji międzynarodowej najczęściej oznacza strefę wolnego handlu (z ang. *free trade area*, FTA). Państwa, które zdecydują się przyłączyć do takiej strefy, zobowiązują się do stopniowej eliminacji wszelkich barier i ograniczeń we wzajemnej wymianie handlowej (przede wszystkim ceł) tak, by towary w ramach strefy krążyły bez żadnych przeszkód, jakby granice między tymi państwami dla tych towarów nie istniały.

CEFTA, czyli Środkowoeuropejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu, jest taką właśnie strefą, funkcjonującą przede wszystkim na obszarze państw Europy Południowej. Polska, choć obecnie nie jest uczestnikiem tej formy współpracy, była jednym z państw założycielskich ugrupowania i jego zaangażowanym członkiem przez kilkanaście lat. Przekonajmy się, jak przebiegała ta forma integracji gospodarczej państw, jakie miała znaczenie dla naszego kraju i jaka jest jej rola współcześnie.

Twoje cele

- Wyjaśnisz genezę utworzenia Środkowoeuropejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu.

- Przeanalizujesz zmiany składu członkowskiego Środkowoeuropejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu.
- Scharakteryzujesz cele funkcjonowania Stowarzyszenia.
- Ocenisz znaczenie Stowarzyszenia dla Polski, w czasie kiedy uczestniczyła ona w tej formie współpracy międzynarodowej i współcześnie – dla obecnych państw członkowskich.

Dla zainteresowanych

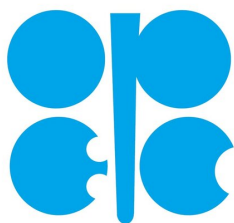
Regionalne systemy bezpieczeństwa i współpracy

Organizacje gospodarcze: światowe i regionalne

Współpraca Gospodarcza Azji i Pacyfiku

Organizacja Państw Eksportujących Ropę Naftową

OBWE – geneza i współczesność

Grupa Wyszehradzka

**Nowe organizacje
międzynarodowe (BRICS,
Szanghajska Organizacja
Współpracy)**

Przeczytaj

W grudniu 1992 r. w „Gazecie Wyborczej” ukazał się artykuł opisujący burzliwe losy utworzenia przez Polskę, Czechy, Słowację i Węgry Środkowoeuropejskiego Stowarzyszenia [Wolnego Handlu](#) (z ang. *Central European Free Trade Association*, CEFTA):

((Anna Gąsiorowska, Edward Krzemień

Czworokąt wolnego handlu

Początkowo planowano podpisać porozumienie w czerwcu tego roku. Termin uległ przesunięciu, bo eksperci nie mogli dogadać się w kwestii podziału towarów na poszczególne grupy i kolejności znoszenia [ceł](#). (...)

Źródło: Anna Gąsiorowska, Edward Krzemień, *Czworokąt wolnego handlu*, „Gazeta Wyborcza” 22.12.1992 r., dostępny w internecie: classic.wyborcza.pl [dostęp 23.07.2020 r.].

Rozbieżności między negocjującymi stronami dotyczyły nie tylko list towarowych, ale również tego, kiedy powinna nastąpić pełna [liberalizacja](#) handlu między stronami. Jak relacjonują autorzy artykułu:

((Anna Gąsiorowska, Edward Krzemień

Czworokąt wolnego handlu

W dołączonej do porozumienia deklaracji zawarto kompromisową decyzję, że okres ten nie przekroczy pięciu lat (...). Minister współpracy gospodarczej z zagranicą Andrzej Arendarski wyjaśnił „Gazecie”, że umowa zacznie być realizowana zgodnie z wcześniejszym harmonogramem, czyli od 1 marca. – Dopiero gdy zaczniemy wchodzić w strefę wolnego handlu, to się przyjrzymy, gdzie można przyspieszyć – stwierdził.

Źródło: Anna Gąsiorowska, Edward Krzemień, *Czworokąt wolnego handlu*, „Gazeta Wyborcza” 22.12.1992 r., dostępny w internecie: classic.wyborcza.pl [dostęp 23.07.2020 r.].

W archiwalnym artykule znajdziemy również opis nadziei, jakie z podpisanym porozumieniem wiązały państwa sygnatariusze:

Anna Gąsiorowska, Edward Krzemień

“ **Czworokąt wolnego handlu**

– Różnice zdań i poglądów są czymś zwyczajnym przy podpisywaniu tego typu dokumentów – uspokajała dziennikarzy podczas konferencji prasowej premier [Hanna] Suchocka. Według niej świadczy to o tym, że sprawa jest niezwyklej wagi. Dla Węgrów krakowska umowa to przede wszystkim „ważna wiadomość dla Europy i świata, że w tej części kontynentu obecne są siły stabilizujące”. Czesi podkreślali jednak, że dla nich priorytetem jest wejście do Wspólnoty Europejskiej, a umowa jest dobrym do tego instrumentem.

Źródło: Anna Gąsiorowska, Edward Krzemień, *Czworokąt wolnego handlu*, „Gazeta Wyborcza” 22.12.1992 r., dostępny w internecie: classic.wyborcza.pl [dostęp 23.07.2020 r.].

Artykuł znajdziemy też najważniejsze założenia samej umowy:

“ Anna Gąsiorowska, Edward Krzemień

Czworokąt wolnego handlu

313-stronicowy dokument składa się z tekstu umowy, jednakowego dla wszystkich czterech państw, oraz list towarowych, które były negocjowane dwustronnie. (...)

Wszystkie towary podzielono na trzy grupy, wobec których w różnym czasie stosowana będzie obniżka taryf celnych (...). W pierwszej grupie (...) znalazły się głównie surowce i półprodukty, jak celuloza, jedwab, wełna naturalna. Nieco dłużej potrwa znoszenie ceł na towary z drugiej grupy: sprzęt oświetleniowy, medyczny, wyroby ceramiczne, wagony kolejowe i lokomotywy. Najdłużej chronione będą tzw. wyroby wrażliwe – tekstylne, hutnicze i motoryzacyjne.

Źródło: Anna Gąsiorowska, Edward Krzemień, *Czworokąt wolnego handlu*, „Gazeta Wyborcza” 22.12.1992 r., dostępny w internecie: classic.wyborcza.pl [dostęp 23.07.2020 r.].

Na początku lat 90. CEFTA była ważnym i trudnym przedsięwzięciem dla Polski i polskiego handlu. Obecnie Polska, podobnie jak pozostałe państwa założycielskie, nie jest już

członkiem Stowarzyszenia. Współcześnie zrzesza ono przede wszystkim państwa położone w południowej części naszego kontynentu.

Dla państw założycielskich – Polski, Czech, Słowacji oraz Węgier – CEFTA była istotną platformą rozbudowanej współpracy gospodarczej. Ułatwiała usuwanie **barier w handlu** wzajemnym oraz dostosowywanie systemu gospodarczego i prawnego tych państw do standardów zachodnioeuropejskich. To umożliwiło ich szybszą integrację w ramach wspólnego rynku Unii Europejskiej. Dla współczesnych członków Stowarzyszenia – Macedonii Północnej, Albanii, Bośni i Hercegowiny, Mołdawii, Serbii, Czarnogóry i Kosowa (reprezentowanego przez UNMIK, czyli Misję Tymczasowej Administracji Organizacji Narodów Zjednoczonych w Kosowie) – CEFTA odgrywa podobną rolę, jak w swoim czasie dla jej członków pierwotnych. Jest swego rodzaju „przedszkolem” współpracy gospodarczej państw i liberalizacji wymiany handlowej. To etap, w którym w mniejszym gronie zrzeszone państwa o zbliżonym poziomie rozwoju gospodarczego mają czas i możliwość przygotować swoje gospodarki do funkcjonowania w warunkach wspólnego rynku Unii Europejskiej, do członkostwa w której aspirują.

Słownik

bariery handlowe

wszelkiego rodzaju działania lub regulacje rządowe ograniczające swobodę handlu międzynarodowego, np. cła, licencje importowe lub eksportowe, kontyngenty, podatki, subsydia, ograniczenia fitosanitarne i weterynaryjne

cło

opłata nakładana przez państwo na towary w związku z ich wywozem i przywozem dokonywanym przez granice celne państwa, a także ich tranzytem przez jego obszar celny

eksport

sprzedaż towarów za granicę lub odpłatne świadczenie usług na rzecz kontrahenta zagranicznego

Grupa Wyszehradzka

powołane w 1991 r. zrzeszenie czterech państw Europy Środkowej – Polski, Czech, Słowacji i Węgier, którego celem jest pogłębianie współpracy między tymi krajami

import

kupowanie za granicą towarów lub usług i sprowadzanie ich do własnego kraju

liberalizacja

osłabienie rygoru, złagodzenie norm, przepisów itp.

strefa wolnego handlu

obszar, wewnątrz którego zniesiono cła i inne opłaty na wszystkie lub niektóre towary

Prezentacja multimedialna

Polecenie 1

Zapoznaj się z prezentacją i wykonaj ćwiczenie.

CEFTA – raz większa, raz mniejsza. Dlaczego?

Źródło: CC0.

Geneza – przyczyny nawiązania współpracy

Rozwiązanie Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej po upadku komunizmu w Europie spowodowało **drastyczny spadek wymiany handlowej** między jej byłymi członkami, do których należały m.in. Polska, Czechosłowacja i Węgry.

Eksport polskich towarów do pozostałych dwóch wspomnianych państw spadł na przestrzeni zaledwie pięciu lat (od 1988 do 1993) o 41%, import natomiast o 36%.

Flaga CEFTA.

Źródło: domena publiczna.

Aby temu zaradzić i zdynamizować wzajemne kontakty gospodarcze, te trzy sąsiadujące ze sobą państwa zdecydowały o utworzeniu CEFTA (Central European Free Trade Association, Środkowoeuropejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu).

Istotny dla pomysłu nawiązania współpracy w ramach CEFTA był również **nacisk Unii Europejskiej**, do której aspirowały wspomniane państwa. Przywódcy państw zachodnioeuropejskich obawiali się bowiem wzajemnej dyskryminacji towarów państw Europy Środkowej i pragnęli przekonać się o możliwości rozwiązania tego problemu jeszcze przed przystąpieniem tych państw do Unii.

Niewiele wcześniej państwa CEFTA nawiązały ze sobą **współpracę polityczną w ramach Grupy Wyszehradzkiej**, współpraca gospodarcza była więc naturalnym jej uzupełnieniem.

Państwa założycielskie CEFTA.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., CC BY-SA 3.0.

Geneza – podpisanie porozumienia

Porozumienie w sprawie utworzenia CEFTA przedstawiciele państw podpisali **21 grudnia 1992 r. w Krakowie**. Pierwotni sygnatariusze umowy – Czechosłowacja, która niecały miesiąc później podzieliła się na Czechy i Słowację, Polska i Węgry – stali się w ten sposób państwami założycielskimi ugrupowania. Porozumienie weszło w życie dwa lata później – 1 stycznia 1994 r.

Źródło: domena publiczna.

Celem CEFTA było utworzenie strefy wolnego handlu między państwami członkowskimi, czyli **zniesienie ceł oraz innych barier we wzajemnym handlu**. Cła znoszono **stopniowo**, uwzględniając znaczenie różnego rodzaju towarów dla gospodarki każdego z państw. Stosunkowo łatwo przyszła państwom członkowskim liberalizacja handlu towarami przemysłowymi. Bardziej wrażliwy okazał się obszar handlu produktami rolnymi – w tym przypadku początkowo udało się jedynie zredukować cła, a nie całkowicie je wyeliminować.

Zmiany składu członkowskiego

Skład członkowski CEFTA kilkakrotnie ulegał zmianom. Z jednej strony w kolejnych latach funkcjonowania strefa wolnego handlu poszerzała się o kolejne państwa, które pragnęły przystąpić do współpracy. Z drugiej – państwa członkowskie CEFTA opuszczały organizację wraz z przystępowaniem do Unii Europejskiej.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., CC BY-SA 3.0.

Do **2003 roku** oprócz czterech państw założycielskich (Polski, Czech, Słowacji i Węgier) do CEFTA przyłączyły się również Słowenia, Rumunia, Bułgaria i Chorwacja. W tym okresie strefa wolnego handlu w ramach porozumienia rozciągała się od Bałtyku po Morze Czarne i Adriatyk.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., CC BY-SA 3.0.

Przystąpienie Polski, Czech, Słowacji, Węgier i Słowenii do Unii Europejskiej w **2004 roku** bardzo uszczupliło skład członkowski CEFTA. Wkrótce organizacja straciła kolejnych dwóch członków – Rumunię i Bułgarię, które do Unii Europejskiej weszły w **2007 roku**.

Jednak w **2006 roku** do CEFTA przyłączyła się Macedonia Północna (wówczas jako Była Jugosłowiańska Republika Macedonii), a w **2007 roku** do strefy wolnego handlu weszły jeszcze Albania, Bośnia i Hercegowina, Mołdawia, Serbia, Czarnogóra oraz Kosowo (reprezentowane przez UNMIK, czyli Misję Tymczasowej Administracji ONZ w Kosowie).

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., CC BY-SA 3.0.

W **2013 roku** organizację opuściła Chorwacja, śladem innych byłych członków zasilając szeregi Unii Europejskiej.

Ostatecznie **dzisiejsza CEFTA** liczy siedmiu członków. Należą do nich: Macedonia Północna, Albania, Bośnia i Hercegowina, Mołdawia, Serbia, Czarnogóra i Kosowo (nadal jako UNMIK). Ugrupowanie zmieniło zatem charakter ze środkowoeuropejskiego na zdecydowanie bardziej południowy. Jego nazwa nie uległa jednak zmianie.

Priorytety działalności

Na stronie internetowej prowadzonej przez sekretariat Środkowoeuropejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu przeczytamy, że priorytetem CEFTA jest **społeczno-gospodarczy rozwój** państw członkowskich.

W tym celu państwa członkowskie postanowiły skoncentrować swoje wysiłki na czterech

obszarach współpracy:

- ułatwienie handlu;
- handel usługami;
- inwestycje;
- przejrzystość działania.

10

Zadania państw CEFTA w ramach ułatwiania handlu to poprawa partnerstwa publiczno-prywatnego, harmonizacja norm i praktyk handlowych, usprawnienie przepływu dokumentów i informacji statystycznych oraz uproszczenie procedur handlowych stosowanych w państwach członkowskich.

11

Zdając sobie sprawę z korzyści płynących z liberalizacji przepływu usług i jej rosnącego znaczenia dla zapewnienia trwałego wzrostu gospodarczego, państwa CEFTA dążą do wprowadzenia swobody przepływu usług w granicach strefy wolnego handlu. W tym celu negocjują podpisanie stosownej umowy międzynarodowej, ułatwiają wzajemny przepływ osób reprezentujących wybrane grupy zawodowe i dokładają starań o poprawę jakości gromadzonych danych statystycznych.

12

Zapewnienie napływu inwestycji do państw członkowskich jest niezwykle ważne dla realizacji nadrzędnego celu istnienia CEFTA, czyli poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej państw. Kapitał potrzebny jest do rozbudowy

przedsiębiorstw, bo dzięki nim spadnie poziom bezrobocia w regionie, ale także w celu transferu technologii z państw wyżej rozwiniętych. Państwa CEFTA pracują obecnie nad stosownym porozumieniem, za sprawą którego możliwa byłaby ściślejsza współpraca w pozyskiwaniu inwestorów.

13

Zwiększeniu przejrzystości służy zapewnianie jednoznacznych, zrozumiałych dla wszystkich uczestników integracji zasad, regulacji, informacji handlowej. W realizacji tego zadania ogromną rolę odgrywa sekretariat CEFTA, który dba o publikowanie na stronie internetowej aktualnych danych i informacji dotyczących handlu.

14

Struktura instytucjonalna

Struktura instytucjonalna CEFTA nie jest rozbudowana. Oprócz wspomnianego sekretariatu istotnym organem jest jeszcze tylko **Komitet Współpracy**. W jego skład wchodzi reprezentujący państwa członkowskie ministrowie, których obszar kompetencji obejmuje handel zagraniczny lub inną dziedzinę będącą aktualnym przedmiotem obrad Komitetu. W miarę potrzeb CEFTA formuje różne podkomitety, grupy robocze i negocjacyjne. Ponadto raz w roku odbywają się **spotkania szefów państw** należących do CEFTA.

Ćwiczenie 1

Zastanów się, czy Polska skorzystała na integracji w ramach CEFTA. Odpowiedź uzasadnij.

Ćwiczenie 2

Wyjaśnij, komu dziś potrzebna jest CEFTA.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Przeczytaj tekst źródłowy i wykonaj ćwiczenie.

((Paweł Bożyk, Józef Misala, Mieczysław Puławski

Międzynarodowe stosunki ekonomiczne

Strefa wolnego handlu jest najprostszym rozwiązaniem instytucjonalnym [integracji regionalnej]. Oznacza ona likwidację ceł i ograniczeń ilościowych w handlu między określoną grupą krajów. Kraje te zachowują jednocześnie autonomiczną zewnętrzną taryfę celną i prowadzą własną niezależną politykę wobec krajów trzecich.

Źródło: Paweł Bożyk, Józef Misala, Mieczysław Puławski, *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, Warszawa 1998, s. 517.

Rozstrzygnij, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
W strefie wolnego handlu zakazane jest wyznaczanie przez państwo ilości lub wartości określonych dóbr, które mogą być importowane w określonym czasie.	☐	☐
Państwa współpracujące w ramach strefy wolnego handlu stosują ujednolicone cła zewnętrzne wobec państw spoza ugrupowania integracyjnego.	☐	☐
Współpraca gospodarcza państw polegająca na wprowadzeniu oprócz swobody przepływu towarów również swobodę przepływu usług, kapitału oraz pracowników, czyli tzw. wspólny rynek, jest bardziej zaawansowaną formą integracji niż strefa wolnego handlu.	☐	☐

Ćwiczenie 2

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 3

Dopasuj działania podejmowane przez państwa CEFTA do odpowiednich priorytetów organizacji.

ułatwienie handlu

publikacja aktualnych zasad i danych statystycznych dotyczących handlu

inwestycje

harmonizacja norm handlowych

przejrzystość działania

opracowanie porozumienia o współpracy w pozyskiwaniu kapitału

liberalizacja przepływu usług

ułatwienie wzajemnego przepływu osób reprezentujących wybrane grupy zawodowe

Ćwiczenie 4

Rozstrzygnij, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe, czy fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Środkowoeuropejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu powstało na mocy porozumienia podpisanego 1 stycznia 1994 r. w Bukareszcie.	☐	☐
Głównym organem decyzyjnym CEFTA jest Komitet Wykonawczy, składający się z ministrów państw członkowskich, odpowiedzialnych za handel zagraniczny.	☐	☐
Wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej państwa-sygnatariusze Środkowoeuropejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu tracą status członka strefy wolnego handlu utworzonej na mocy tej umowy.	☐	☐

Materiał źródłowy do ćwiczeń 5 - 10.

Źródło: Jan Muś, *CEFTA: rozwój i bariery w handlu zagranicznym*, ies.lublin.pl, 07.11.2019 [online, dostęp: 11.05.2020].

Plik o rozmiarze 65.89 KB w języku polskim

Ćwiczenie 5

Rozstrzygnij, czy zdaniem autora tekstu wzrost wymiany handlowej pomiędzy państwami należącymi do CEFTA jest wynikiem konsekwentnego realizowania przez nie postanowień porozumienia. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Rozstrzygnięcie:

tak

Uzasadnienie:

Ćwiczenie 6

Podaj przyczynę zbyt wolnej implementacji porozumienia, o której wspomina autor i wyjaśnij, z czego może wynikać ten problem.

Ćwiczenie 7

Wyjaśnij, o czym świadczy wzrost wartości eksportu w ramach CEFTA przy jednoczesnym spadku udziału eksportu/importu wewnątrz CEFTA w całkowitym eksporcie/importie (odpowiednio) państw członkowskich.

Ćwiczenie 8

Przywołując odpowiednie informacje z tekstu źródłowego, przedstaw jeden argument przemawiający za tezą, że sektor produkcji i przetwórstwa rolnego państw CEFTA jest już dobrze dostosowany do wymagań jednolitego rynku europejskiego i jeden argument przeciwko tej tezie.

argument za:

argument przeciw:

Ćwiczenie 9

Wymień powody, dla których zdaniem autora sektor produkcji i przetwórstwa rolnego stanowi ważną część gospodarki poszczególnych państw członkowskich CEFTA.

Ćwiczenie 10

Podaj przejawy braku woli politycznej w państwach CEFTA do realizacji postanowień porozumienia, o których mówi autor tekstu źródłowego.

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Rabięga

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Środkowoeuropejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

XIII. Ład międzynarodowy.

Uczeń:

22) przedstawia cele międzynarodowych organizacji gospodarczych: Środkowoeuropejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, Współpracy Gospodarczej Azji i Pacyfiku, Północnoamerykańskiej Strefy Wolnego Handlu i Organizacji Państw Eksportujących Ropę Naftową.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wyjaśnia genezę utworzenia Środkowoeuropejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu i zmiany składu członkowskiego ugrupowania;
- charakteryzuje cele funkcjonowania Stowarzyszenia;
- rozważa znaczenie Stowarzyszenia dla Polski, w czasie kiedy uczestniczyła ona w tej formie współpracy międzynarodowej i współcześnie – dla obecnych państw członkowskich.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- Rozwiązywanie ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiałów źródłowych;
- burza mózgów;
- dyskusja.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Podczas burzy mózgów chętni/wybrani uczniowie mówią, co słyszeli o organizacjach, takich jak NAFTA, CEFTA, EFTA, co organizacje te mają ze sobą wspólnego, co może oznaczać człon „FTA” w nazwach tych organizacji, aby wyjaśnić, czym jest strefa wolnego handlu. Jeśli wiedza uczniów nie pozwala na wyjaśnienie, czym jest strefa wolnego handlu, nauczyciel przedstawia uczniom definicję (np. zawartą w ćwiczeniu interaktywnym 1).
2. Uczniowie rozwiązują ćwiczenie interaktywne 1.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie zapoznają się z prezentacją multimedialną, a następnie samodzielnie rozwiązują ćwiczenia interaktywne 2–4. W razie wątpliwości, co do poprawności rozwiązań, nauczyciel wyjaśnia je uczniom na forum klasy.
2. Uczniowie dzielą się na sześć grup. W grupie rozwiązują na kartce kolejne ćwiczenia interaktywne 5–10. Po rozwiązaniu każdego zadania przekazują (podpisaną wymyśloną nazwą grupy) kartkę z rozwiązaniem do sprawdzenia innej grupie. Grupy oceniają rozwiązania zadań w skali trzypunktowej:

1 – rozwiązanie niepoprawne,
2 – rozwiązanie częściowo poprawne,
3 – rozwiązanie w pełni poprawne.

Nauczyciel zbiera kartki ze sprawdzonymi rozwiązaniami i weryfikuje ich poprawność oraz podsumowuje punkty uzyskane przez każdą z grup po rozwiązaniu wszystkich zadań. Punkty uzyskane przez grupy mogą być podstawą oceny pracy uczniów podczas lekcji.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie prowadzą dyskusję na tematy umieszczone w ćwiczeniach pod multimedium.

Praca domowa:

Wyjaśnij, co skłoniło państwa Grupy Wyszradzkiej do nawiązania współpracy w ramach CEFTA i co tę współpracę utrudniało.

Materiały pomocnicze:

Paweł Bożyk, Józef Misala, Mieczysław Puławski, *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, Warszawa 1998.

Anna Gąsiorowska, Edward Krzemień, *Czworokąt wolnego handlu*, classic.wyborcza.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z prezentacją multimedialną, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.